

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska ledaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeje izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECC

Izjaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Vojno poročilo št. 849 Bombni napad na Hal Far Topniško delovanje v Egiptu — Dve angleški letali sestreljeni

Glavni štan italijanskih Oboroženih Sil objavljaja: Zmerno topniško delovanje na egiptovskem bojišču. Nemški lovci so v bojih zbili dve angleški letali, eno v nebu nad Afriko drugo pa nad Kreto.

Sovražni napad na Bengazi je povzročil nekaj škode in nekaj žrtev.

Skupine naših strmoglavcev so napadle z razdiralnimi in zažigalnimi bombami letališče v Hal Farju. Eno naše letalo se ni vrnilo z dnevnih poletov.

Področje vojnih nastopov, 23. sept. AS: Zadnje noč so italijanski bombniki in strmoglavci napadli s težkimi bombami letališče Hal Far na otoku Malti. Protiletalska obramba je bila slaba. Cilji so bili doseženi in vsa letala so se vrnila.

Popis bojev za Džalo

Afriško bojišče, 23. septembra. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča iz Severne Afrike: 18. septembra zjutraj so skupine sovražnih sil, oborožene z navadnimi topovi, s protiletalskimi in s protitankovskimi topovi in podpre z lahkim oklepim oddelek napadle našo posadko v Džalu. Očividno je bil cilj tega nastopa bliskovito uničenje naše posadke v zelenici. Sovražni ujetniki, prijeti med bitko, so bili strašno začuden nad čisto nepričakovanim odporom naših čet, ki so bile številčno manjše od sovražnikov, pa so prestregle napad, ga najprej zadržale na prostoru, v katerega se je nasprotnikom posrečilo vdreti, nato pa ga po srditem odporu od ranega jutra 16. septembra pa do noči 21. septembra poglajale v beg. To je že tretji poraz, ki so ga zadale v nekaj dneh italijanske čete angleških sil. Pri sovražnih napadih je poleg posadke v Džalu italijansko letalstvo junaško sodelovalo in s svojo žučnostjo napadlo sovražnika; bombniki so v nasprotnih silah povzročili tolikšne izgube, da so se morale ustaviti, kar je podiralo v nasprotniku moralo in jo tudi strlo z že znanimi posledicami.

Budimpešta, 23. septembra. AS. Vsi madžarski listi so prinesli v velikem obsegu na prvi

Novi uspehi v Stalingradu V kavkaškem področju se boji nadaljujejo — Bitka se nadaljuje tudi na ostalih odsekih vzhodnega bojišča

Hitlerjev glavni štan, 23. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na kavkaškem področju so se nadaljevali naši napadi z odbijanjem močne sovražne obrambe. Pred nekim kavkaškim pristaniščem sta bila z bombami poškodovana ena plavajoči dok in srednje velik trgovski parnik.

Boji v in okoli Stalingrada se z nezmanjšano silovitostjo nadaljujejo. V središču mesta je bil zavojevan nov prostor navzlic trmasti obrambi. Sovražni protinapadi so se izjalovili.

Severozahodno od Voroneža je sovražnik v treh obrambnih bojih izgubil 25 tankov.

Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča so se uspešno nadaljevala lastna krajevna napadalna povzetja.

Močne letalske skupine so podnevi in ponoči z uničujočim učinkom napadle sovjetska prekrbovalna skladišča in njihove železniške zveze na bojišču pri Rjevu.

Na obali Ribiškega polotoka so strmoglavci bombardirali neko važno sovjetsko oporišče.

V letalskih bojih na visokem severu so nemški in finski lovci brez lastnih izgub sestrelili 19 sovražnih letal.

Nad rokavsko obalo so bila pri poletih slabih angleških letalskih sil sestreljena 4 sovražna letala.

V južni Angliji so skupine nemških lahkih bojnih letal podnevi s težkimi bombami napadle vojaško važne cilje.

Pri Doveru so bili sestreljeni trije zaporni baloni.

Berlin, 23. sept. AS: V noči na 22. septembra je nemško letalstvo napadlo neko letališče severozahodno od Moskve, kjer so nastali obširni požari. Pri napadih na železniške proge sta bila poškodovana 2 vlaka in 6 lokomotiv.

Berlin, 23. sept. AS: Nemško vrhovno poveljstvo je sporočilo nekaj podrobnosti o bojih pri Tereku in v Stalingradu. Na bojišču pri Tereku so Nemci 21. septembra ves dan napadali jugovzhodno od Prokladnja na zelo težavnem ozemlju in so prodrl globoko v sovjetsko utrjeno črto. Vojaški krogi so mnenja, da bo imel padec mesta Dejskoje za posledico spremembo sovražnega obrambnega sestava, ki je na tem bojišču izredno dobro organiziran. Pri Stalingradu se nadaljujejo poudirni boji. Pešci, raketaletni oddelki in oklepni strelci se vaje na bojiševke in boji moža proti možu se razvija za žilavo branjeno postojanko. Več takih postojank je bilo že zavzetih, druge bodo pa kmalu. Nemški strmoglavci napadajo odporna gnezda z bombami velikega kalibra, ki imajo strahotne posledice. Boljševiki pa imajo v razvalinah majhne in celo srednjevelike topove. Boljševiki posebno na severnem delu mesta na-

padajo. Tam imajo tudi tanke. Rusi so na tem odseku izgubili kakih 50 tankov in mnogo vojaštva. Pri ponovnih napadih pri Rjevu so imeli Sovjeti znova krvave izgube. 20. septembra so Sovjeti pri Voronežu navalili na nek kraj, pa so se morali umakniti.

Rim, 23. sept. AS: »Daily Mail« opozarja Angleže, naj ne zaupajo preveč v sposobnost ruskega odpora. List pravi, da je ruska čnomorska mornarica dejansko že izgubljena.

Carigrad, 23. sept. AS: Dnevnik »Beyoglu«, ki piše o razbitju angleško-ameriške spremiljave, namenjene v Murmansk, je odkril, da angleško-ameriška pomoč ne more prihajati v Rusijo skozi Vladivostok in tudi ne skozi Iran zaradi slabe železniške zveze in morajo voziti ladijske spremiljave v Murmansk skozi Ledeno morje.

Bern, 23. sept. AS: Poročila iz Moskve pri- znajajo, da so dosegle nemške čete pri zasedanju Stalingrada nove uspehe, zlasti na jugozahodu in na jugu, kjer so se Sovjeti morali umakniti.

Maršal Keitel — 60 letnik

Berlin, 23. septembra. AS. Nemški tisk objavlja slike in življenjepis maršala Viljama Keitela, načelnika nemškega vrhovnega poveljstva, ki je obhajal večerj svojo 60. letnico. Rojen je bil 22. septembra 1882 kot sin stare sasko družine. Maršal je postal 19. julija 1940. Listi poudarjajo predvsem, da je maršal Keitel eden najožjih Hitlerjevih sodelavcev, pravi značaj poveljnika in borca, čigar delavnost je imela brez dvoma velik vpliv na zmage nemških oboroženih sil.

Ameriške pomorske izgube

Tokio, 23. septembra. AS. Od začetka vojne so Amerikanci izgubili na Daljnem vzhodu 6 oklepnic, 7 letalonosilk, 14 križark, 8 rušilcev in dve pomožni ladji. Pet oklepnice, dve letalonosilki, 10 križark, 6 rušilcev in tri pomožne

ladje pa so bile poškodovane. Te izgube znašajo približno polovico severnoameriških pomorskih sil. Človeške izgube cenijo na 14.000 moških. Poleg tega je bilo potopljenih 64 ameriških in nizozemskih križark, 38 poškodovanih.

Tretja obletnica trojne zveze

Tokio, 23. sept. AS: V nedeljo je napovedanih v Tokiu več slovesnosti za proslavo tretje obletnice podpisa pakta trojne zveze. Glavna slovesnost bo veliko zborovanje v parku Hibaya, kjer bo govorilo več japonskih političnih osebnosti, kakor tudi veleposlanika obeh sil. Zunanji minister Tani priredi v nedeljo kosilo v čast predstavnikom trojne zveze. Japonske ženske organizacije bodo skupno z italijanskimi in nemškimi gospodinjstvi organizirale predstavo v prid japonskim vojnim ranjencem.

Razburjenje v Egiptu

Milan, 23. septembra. AS. »Popolo di Roma« je zvedel od svojega dopisnika v Sofiji, da so bile po poročilih iz Kaira kralju Faruku in egiptovski vladi ukinjene za dva tedna vse prerogative od strani angleškega vojaškega poveljstva, ker se kralj in vlada nista hotela preseliti v Sudan.

Mrzlične priprave v Siriji

Ankara, 23. sept. AS: Angleške oblasti naglo organizirajo protiletalsko obrambo v Siriji. V Beirutu in drugih mestih postavljajo protiletalsko topništvo ter objavljajo pozive za prostovoljni nabor članov pasivne zaštite. Zatemnitveni predpisi so zelo strogi in prestopki se kaznujejo s hudimi kaznimi.

Kanadska javnost o porazu v Dieppu

Lisbona, 23. septembra. AS. Iz Ottave in Newyorka se je izvedelo, kak odmev je imelo izkrcanje pri Dieppu v kanadskem javnem mnenju. Priznava se, da so bile za to nastop uporabljene zlasti kanadske čete, posebno one, ki so doma iz pokrajin Toronto, Winnipeg in

Montreal ter Windsor. Imele so velike izgube, tako da se govori, da je nastop pri Dieppu čisto kanadska zadeva. Težke izgube jasno kažejo, kaj čaka zavezniške narode, če bodo držali obljubo o ustanovitvi drugega bojišča. Pokazalo se je, da je nasprotno topništvo zelo močno, na drugi strani pa se je občutilo pomankanje lastnega topništva. Ze ko so se izkrcavali ter plezali po skalnih stenah pri Dieppu, je imelo nemško topništvo skupno z možnariji lahko delo. Zavezniški bi se morali posluževati nemške izkrcavalne tehnike. Posebno bi se morali izkrcati številni in močni oddelki na raznih točkah na obali. Kanadčani, ki poznajo Dieppe in njegovo okolico, so mnenja, da je bila storjena velika taktična napaka, kjer so se izkrcali ravno na tisti točki, kjer je obala tako strma.

Bosejev oklic iz Berlina

Berlin, 23. septembra. AS. Berlinska radijska postaja je prenašala oklic indijskega voditelja Sndra Boseja, v katerem poziva Indijce in ves svet, naj podpira Indijo, ki se bori proti svojim tlačiteljem. Indijcem je zagotovil, da vsak dan zasleduje poročila o Gandijevem zdravju, ki je barbarsko zaprt, in rekel, da bo prišel dan, ko bo angleško ljudstvo moralo to plačati s svojo lastno krvjo.

Pogovori s slovenskim ljudstvom: Vprašanja in odgovori

Časnikar Alessandro Nicotera je imel po radiu naslednje predavanje:

V zraku je mnogo vprašanj, ki čakajo in vabijo, da bi kdo nanje odgovoril, toda nihče ne odgovarja. Taka vprašanja služijo sedaj v prav malenkostno zadovoljstvo, češ: vidite, nihče se ne upa odgovorjati.

Resnica pa je: kadar se opazi v kakem vprašanju neiskrenost, zahrbtna misel ali slepilo, obide človeka volja, da bi namišljenega prijatelja prijel za ovratnik suknjice ter mu bolj ali manj vpljudno pokazal drugo pot, kjer bi lahko našel bedaka, ki ga išče. Ni izključeno, da bi se tisti potem predrznili grajati vas, da nimate nikakršnega demokratskega spoštovanja za tuje mnenje in da ne dopuščate svobodne besede. Ni tudi izključeno, da vas bo obdolžil reakcionarnega mišljenja.

Ena izmed najnavadnejših obtožb avtoritarnih režimov je namreč ravno ta, toda nanjo imamo mi prav dober odgovor. Dragi prijatelji! Tudi o tej stvari bi bilo dobro, da se malo porazgovorimo. Zloraba besede, s katero so najspretnější manipulatorji v demokratičnih režimih dosegali velike dobičke, pri nas ni dovoljena. V avtoritarnih režimih je svoboda izpregovoriti k stvari odvzeta nekaterim kategorijam oseb, to zlasti bedakom iz čisto prozornega razloga, ker bi itak govorili samo bedastoče. Takisto se v javne stvari ne smejo mečati nevedneži, ki bi doprinesli vanjo samo zmešnjavo in končno zlonamerni ljudje, ki govorijo samo s tem namenom, da zamršijo misli v korist svojemu osebnemu računu. Zato je treba, da se k zdravi in pošteni diskusiji nujno pripuste samo ljudje dobre vere in temeljitega znanja.

Mnogo izmed onih vprašanj, ki kar vise v zraku, ne bodo tedaj nikoli doživela časti kakega odgovora iz čisto enostavnega razloga, ker že mi-

(Nadaljevanje na 2. strani!)

Italijanski vojak ve, zakaj se bori

Berlin, 23. sept. AS. Srečanje z nekim sicilijanskim vojakom na straži ob Donu je dalo dopisniku lista »Börsen Zeitung« povod, da je popisal, kakšno bratstvo vlada med italijanskimi in nemškimi borci in pa ponosno junaštvo Italijanov, ki bodo s kampanjo v Rusiji zapustili globoko sled v zgodovini vojaške slave. Dopisnik se spominja, kako je 26. junija 1941 obiskal Mussolini prvo motorizirano divizijo pred odhodom v Rusijo, nadalje se spominja nastanka italijanskega ekspedicijskega zbora na vzhodu, številnih vojnih dogodivščin in tesnega oboroženega sode-

lovanja med Italijani in Nemci. Svoj članek zaključuje: Če te kdo vpraša, kakšni so Italijani, moraš odgovoriti: So tovariši, ki skupno z nemškim vojakom točno vedo, zakaj se borijo ter so v bojih na vzhodu pomnožili svoje vojne izkušnje in se utrdili v ofenzivni in v defenzivni borbi. Junaštvo teh Italijanov se je pomosno pokazalo v bojih, ki so jih prestali ob Donu. Naj so nasprotniki še tako besni in silni, italijanski vojaki se bodo vedno tako borili ob strani nemških tovarišev do popolne zmage.

»Stalin naj bo miren«

»Tudi Anglija je morala čakati Rusijo, ki se je 21 mesecev pripravljala«
»Drugo bojišče« v — Ameriki

Lizbona, 23. septembra. AS. Dopisnik ameriškega lista »Newyork Suna« pri amerikanskem ekspedicijskem zboru na Irsko, piše:

Večina vojaških šefov tukaj obžaluje agitacijo, ki se je v Veliki Britaniji in Združenih državah razvila za drugo bojišče. Gotovo tisti, ki tako kriče, ne vedo, kolikšne množine materiala in brodograjske potrebne za takšen nastop. Clankar, ki objavlja svoj članek v »Newyork Timesu« pozivlje Stalina, naj bo miren, ker vprašanje odprtja drugega bojišča ni vprašanje nekaj dni ali tednov, temveč vprašanje mesecev. List omenja, da je imela Rusija enainvajset mesecev časa za priprave preden se je na strani zaveznikov zapletla v boj proti Nemčiji, pa še takrat njene priprave niso bile v celoti dovršene.

Buenos Aires, 23. sept. AS: Podtajnik v severnoamerikanskem vojnem ministrstvu Pettersson je končno povedal, kje so zavezniški sprožili »drugo bojišče«: v Združenih državah, in eiser na področju vojne industrije. Ko je v Kansas Cityju govoril ameriški legiji, je izjavil, da je vojna industrija »drugo bojišče«, proti kateremu se sovražnik zama bori, ker ga brani celotno ameriško ljudstvo. Poleg tega je njegov govor zanimiv še zato, ker kaže nezadovoljstvo do prebivalstva, ki se pasivno zdržuje do vsega vojnega dogajanja. Patterson je moral priznati: »Dočim so se narodi Italije, Nemčije in Japonske v celoti posvetili vojni, pa ameriško ljudstvo govori o racioniranju, o omejitvah, o politiki ter o občinskih preprih. Velikanska industrijska in gospodarska moč Združenih držav ne bo mogla sama zmagati. Celo srce in ves duh ameriškega ljudstva mora stremeti samo za tem, kako podpreti napore naših vojakov, naših delavcev.« Polkovnik Hershey pa je zagotavljal, da bo imela severno-

Kako postopajo v USA z Japonci

Buenos Aires, 23. septembra. AS. Po poročilih iz Washingtona je ameriška vlada, izvajajoč krivično nasilstvo, sklenila internirati v državi Arkansas nad 15.000 Japoncev. Japonci so pod strogim policijskim nadzorstvom in so pritegnjeni k obveznim poljskim delom pri po-

Italijanske alpske čete na bojišču v Rusiji se pomikajo v nove postojanke.

Droblne novice

Koledar

Četrtek, 24. septembra: Mar. Rešiteljica jetnikov; Gerard, škof in mučenec; Pafnucij, mučenec; Rustik, škof.

Petek, 25. septembra: Kleofa, mučenica; Tata, mučenica; Pacifik, spoznavalec; Avrelia, devica; Firmin, škof in mučenec.

Lunina sprememba: 24. septembra ob 15.34. Herschel napoveduje deževno vreme.

Novi grobovi

† **Gospa Šešek Uršula** je po kratki, mučni bolezni v Ljubljani mirno v Gospodu zaspala. Zapusča užaloščenega moža in tri otroke. Pogreb bo v petek, 25. septembra ob pol treh popoldne z Zal, kapela sv. Kristofa, k Sv. Križu.

† **Gospod Anton Kavčič**, poštni poduradnik v pokopju, v Ljubljani, se je preselil v večnost. Na zadnji poti ga bodo spremlili v četrtek, 24. septembra ob pol štirih popoldne z Zal, kapela sv. Frančiška, na pokopališču k Sv. Križu.

Naj jima svet i večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Prodaja plemenskih krav

Po nalogu kmetijskega oddelka Visokega komisariata obveščamo vse kmetovalce, da bo v četrtek dopoldne 24. t. m. od 9. do 12. ure, v klavnic v Ljubljani, prodaja plemenskih krav po znižanih cenah.

— **Duhovne vaje za duhovnike.** — Ker se je oglasilo še več preč. gospodov, ki niso mogli opraviti svojih duhovnih vaj pri dosedanjih tečajih, bo se en tečaj od 5. do 9. oktobra. Prosimo pa takojšnje priprave, ker je število prostorov omejeno. Ostali pogoj kakor v letošnjem škofjskem listu str. 33. — Vodstvo Doma duh. vaj v Ljubljani, Zrinjskega 9.

— **Privatna dvorazredna trgovska šola Zbornice** za trgovino in industrijo, Gregorčičeva ulica št. 27 (Trgovski dom, poleg Vis. komisariata), vpisuje vsak dan dopoldne.

— **Pravi jesenski nalivi so se začeli.** — Dne 23. septembra ob 17. uri 17 minut je bil začetek tako imenovane astronomske jeseni. Prvi dan te jeseni se je nam uveljaval z deževjem, ko je bil prvi dan koledarske jeseni, 21. september, prav sončen, topel in vroč. September pa nam je letos prinesel svoje vremenske posebnosti in vremenske rešede. Prvič je bila letos 4. septembra dosežena med vsemi meseci rekordna vročina, ko je bil zaznamovan najvišji temperaturni maksimum + 32,5° C. Drugič smo 10. septembra imeli priliko lepo opazovati nepopolni sončni mrk v naši pokrajini. Tretjič je 11. septembra bilo doseženo v tem poletju najvišje barometrično stanje 772,2 mm, a četrtič je 23. september dosegel od spomladi naprej tudi najnižje barometrično stanje, ko je barometer pokazal le 754,8 mm, stanje, kakršno navadno zaznamujeta zimeška meseca januar in februar ter prvi pomladanski meseci, ko nastaja hudo pomladansko deževje. Prve dopoldanske ure pa je barometer že za las pokazal, da ima tendenco dvigavanja. Tako upamo, da to prvo jesensko deževje ne bo dolgo trajno. V torek smo imeli po gosti jutranji megli še prav lepo in sončno vreme. Bilo je popoldne v toplomeru doseženih kar + 23,2° C. V sredo jutraj pa je bilo kljub dežju nekam prijetno toplo, saj se je jutranji minimum celo dvignil za nekaj stopinj više od prejšnjega dne in dosegel kar + 15° C. Proti večeru je v torek začelo deževati. Prva ploha je bila okoli 18.30. Lilo je kot iz škafa. Vstili so se nato nočni nalivi. Do 7. davi je padlo v Ljubljani 21,4 mm, kar pomeni, da so bili res močni nočni nalivi in ti so trajali še celo dopoldne. Posledica teh nalivov je bila, da je Ljubljana že dopoldne začela naraščati in je na Spici narasla za približno 60 cm. Splošno to deževje ni bilo zaželeno. Mnogi poljedelci in obdelovalci zemlje so tako močno doživeli, da bi bil ta dež ob hudi avgustovski suši in vročini mnogo blagodejnejši kot sedaj, ko bi primerno koristil vsemu rastlinstvu, posebno ajdi, ki si je pa sedaj dobro opomogla in se je zelo razvečela.

— **Gobarji in letošnja jesen.** Mnogi gobarji, ki so specialisti samo za nekatere vrste gob, kakor za jurčke, šampijone, lišičke in medvedje tačke, letos se niso stopili v akcijo. Tu in tam človek zasledi kakega lekalca gob po bližnjih gozdovih. Letos je trg za gobe skoraj prazen. Kak dan prav zgodaj pride neka postarna ženica, ki ob semenišču ponuja prgišče lišiček in pa kak eksemplar jurčkov. Vse hitro proda. Reva si priloži s tem nekaj lir. Drugače je trg z gobarji opuščen. Gobarji-strokovnjaki zatrjujejo, da bodo še ugodni dnevi za gobe in jih bo precej. Po bližnjih gozdovih je pa vsak kotiček že preiskani. Vsakdo iskava svoje zaklade, da jih ne bi dosegle nepoklicane roke. Skromen poznavalec vseh vrst gob, ki se nerad sili v osprede, a ki pozna vso literaturo gob, nemško in francosko, je zatrjeval, da bo oktober še kaj ugoden za razvoj gob, posebno po tem jesenskem deževju.

— **Vinogradniki in koruzna žetev.** Znano je, da sedaj vinogradniki povprašujejo po rafiji za vezavo trt. Rafijo pa je težko dobiti in draga je. Sedaj, ko kmetje spravljajo koruzo, si morejo vinogradniki preskrbeti izvrstno, domače in poceni, tako rekoč zastoj nadomestilo za rafijo. Priporočamo vinogradnikom in sadjarjem, naj si napravijo vezavo iz ličja koruze. Zrelo in suho ličje koruze trgamo na pol do trideset centimetro široke trakove in jih povežemo, da so daljši. Tako pripravljene trakove hranimo v suhem prostoru, dokler jih spomladi in poleti ne porabimo. Nekateri vinogradniki so si že lani na ta način pripravili vezavo iz domačega pridelka ter so bil letos prav zadovoljni, saj so ti trakovi iz koruznega ličja držali prav tako dobro kot draga rafija.

— **Zimska praha za krompir.** Pri nas je po večini še navada, da pridelovalci šele spomladi orjejo njive za krompir in ne grede kmalu po oranju sadit, nego puste brazdo kakšnih 14 dni, da se zemlja, posebno če je suha pomlad, popolnoma poseši. V tako zemljo posajeni krompir elabo kali in kmet pridelala le sam drobiž. Zato priporočamo globoko jesensko oranje in jesensko gnojenje: gnoj namreč čez zimo sprhni in ima spomladi posajeni krompir takoj sprejemljivo hrano, zemlja pa obdrži zimsko vlogo, kar ugodno vpliva na kaljenje. Prihodnje leto bo imel tak pridelovalec, ki se bo držal našega nasveta, nedvomno dober in lep krompir, vsekar boljšega kakor njegov sosed, ki bo po etari in slabi navadi oral šele spomladi in tudi tedaj gnojil.

— **Buene pečke nimajo cijanove kisline.** Poleti smo svariili ljudi, zlasti mladino, pred uživanjem jedre pečka marelje, breske in češnje, ker vsebujejo ta jedra poleg sladkorja in olja tudi skrajno škodljivo cijanovo kislino, enega najhujših strupov. Res smo brali med poletjem, da so se tu in tam a temi »mandlji« zastupili nekateri ljudje, tudi cele družine. Pravi mandlji, ki jih k nam uvažajo

iz Italije, te cijanove kisline nimajo. Pojavlja pa se pri nas bojazen sedaj, ko so buče dozorele, če imajo tudi bučne pečke kaj te kisline. Ugotavljamo, da niti bučne pečke, niti zrnje sončnice nima te kisline in jih morejo ljudje po mili volji gristi in uživati, ker so v resnici prav okusne in redilne. Ako bi te pečke, oziroma zrnje imelo kaj cijanove kisline, potem bi bilo tudi olje, napravljeno iz njega, zdravju škodljivo, tako pa o tem ni bilo še nikoli nič slišati.

— **Ko je bežal pred partizani.** Na Trški gori stanujoči Skubie Anton je imel zlomljeno roko in se je vrnil iz bolnišnice domov. Še isti dan pa so se približali njegovemu stanovanju partizani ter so ga hoteli ujeti. K sreči jim je ubežal, bil pa je tako nesrečen, da je padel na isto roko in se hudo poškodoval.

— **Nesreča nikoli ne počiva.** Zevnik Viktor, delavec iz Golne vasi je po nesreči vtaknil roko pregloboko v mlin za drobljenje kamenja, ter mu je zmečalo prste na levi roki. — V vasi Perjevec pri Trebnjem je tako nesrečno padel Pucelj Ludovik, da si je nalomil desno nogo in se po telesu močno potolkel. — V Gorenjem Gradišču, občina St. Jernej, je Jakše Mihael padel v šupi, kjer je imel posla s krmom, tako nesrečno na tram, da si je zlomil desno nogo. — 75 letni Perat Janez iz Zafare pri Žužemberku je malo naglušen. Po cesti je naglo privozil neki voznik in ga povozil. Dobil je poškodbe po životu in zlomljena mu je desna roka. — Plut Anton, 45-letni posestnik iz Metlike, je prišel pod voz, naložen s peskom, ker so se mu splašili voli. Poškodovane ima obe nogi. — Vsem se je zdravje obrnilo na boljše, ker so vsi pod skrbnim nadzorstvom v bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu.

Ljubljana

1 **Mater, žene in dekleta** poromam v nedeljo, 27. t. m. na Rakovnik ob 5 popoldne, da se izročimo Mariji v varstvo.

1 **Uršulinska notranja šola.** Vpisovanje za učiteljice, vadnice in otroški vrtec bo 28., 29. in 30. septembra od 9—12.

1 **Vpisovanje v uršulinsko ljudsko šolo** bo 28., 29. in 30. septembra od 8. do 12. ure dopoldne.

— Za vpis v 1. razred je treba krstni list, potrdilo o cepljenju proti davici in o cepljenju koz. 1 **Vpisovanje v otroški vrtce** bo pri frančiškankah misijonarkah Marijinih, Gorupova ulica št. 17, dne 30. septembra od 8 do 12.

1 **Duhovne vaje za gospe in matere!** Na posebno željo gospe bo se en tečaj duhovnih vaj in sicer od 5. do 9. oktobra. — Pridite slovenske matere, da si boste v dneh tihega razgovora z Bogom zadobile novih duhovnih sil in utehe. Duhovnih vaj se lahko udeležite tudi vse tiste gospe, ki bi zamogle prihajati samo h govorom. Pričetek duhovnih vaj bo 5. oktobra ob 6. zvečer. Prijavite pa se čimprej na naslov: Lichtenurnov zavod, Ambrožev trg 8. Tu dobite nadaljni spored.

1 **Samo še nekaj dni** bo trajala razstava umetnin slikarja Franceta Škodlarja v salonu Antona Kosa v prehodu nebotičnice. Ljubitelje lepe umetnosti opozarjamo, naj si ogledajo te lepe slike, kakor pokrajine, tihožitje in njegov avtoportret. 1 **Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani.** Kongresni trg 2. bo dnevno od 9—12. in od 3—6. ure popoldne v pisarni ravnateljstva do pričetka rednega pouka dne 7. oktobra. Podrobna pojasnila in prospekti so interesantno na razpolago.

1 **Spored koncerta na dveh klavirjih,** ki ga bodeta izvajali pianistki Marta Bizjak — Valjalo in Silva Hrašovec v ponedeljek, dne 28. t. m. ob pol 7. uri v mali filharmonični dvorani: 1. Longo: a) Variacije na Mozartov temo; b) Mala suita; 2. Grieg: Stara norveška romanca; 3. Reinberger: Koncert; 4. Tomc: Nizki rej, suita ljudskih plesov; 5. Rahmaninov: a) Romanca; b) Tarantela. Koncert nam bo nudil lep umetniški užitek in dal pogled v literaturo, ki je pisana za dva klavirja in pri nas ni še bogve kako znana. Zato je ta koncert dveh naših pianistk ne samo umetniški, temveč tudi poučen. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

1 **Prijave za kurivo** so uslužbenci mestnega preskrbovalnega urada pobrali že po vsem mestu. Kdor pa prijavi še ni oddal, naj jih takoj prinese na magistrat v pritličje ter jih odda v pisarni na dvorišče levo. Spet pa moramo opozarjati, da neupravičeno zapoznelih prijav ne bo mogoče upoštevati.

1 **Seznami davčnih osnov za knjigarne, papirnice, trgovine s steklom in porcelanom, drogerije, sanatorije, parfumerije, kozmetike, trgovine s sanitetnimi potrebščinami in zobotehničnimi predmeti** ter za galanterije bodo razgrnjene do 6. oktobra t. l. za trgovine z železnino in posodo ter za trgovske agencije in komisije do 7. oktobra t. l. seznami davčnih osnov za trgovine z modnim blagom in prevoznitvijo bodo pa razgrnjene do 8. oktobra t. l. med uradnimi urami v mestnem odpravnistvu, soba št. 19 v III. nadstropju na magistratu, Mestni trg št. 27.

1 **Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine** naznanja, da bo vpisovanje v trgovsko strokovno nadaljevalno šolo za vse tri razrede do 25. t. m. od 9—11 in od 14—17 v pisarni Zdru-

ženja trgovcev, Trgovski dom. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisu zadnje šolsko spričevalo, učno pogodbo in zdravniški izvid. Za sprejem v šolo mora imeti vsak najmanj tri razrede srednje ali meščanske šole. Učenci z manjšo šolsko izobrazbo bodo sprejeti le v primeru zadostnega prostora. Učenci z dovršeno nižjo srednjo ali meščansko šolo imajo prednost in bodo pogojno sprejeti v drugi razred. Poznejši vpis učenca se more izvršiti le v izjemnih in opravičenih primerih, a to le do 30. septembra t. l. Vsak učenec (-ka) plača pri vpisu 240 lir letne šolnine, novinci pa poleg tega še 60 lir vpisnine, učenci III. razreda pa 60 lir oprosnine. Redni pouk se prične v ponedeljek, 5. oktobra ob 14.

1 **Zivilski trg ob deževju.** Močan dež je v sredo dal posebno slabo živilskemu trgu, ki ima drugo ob lepem vremenu svojsko vrvenje in nakupovanje. Na drugem otoku je bilo primerno nekaj vozičkov raznovrstne domače zelenjave. Še vedno je na izbiro mnogo lepe in debele glavne solate, mehke in trde. Letošnje vremenske prilike so mnogo pomagale marljivim Trnovčankam in Krakovčankam, da so vzgojile lepe paradižnike in drugo zelenjavo. Naprodaj so bili zdravi, a drobni paradižniki. V obliči je bilo dalje prav lepo raščene zelene, peteršilja z debelimi korenimi, tudi ohrovt, kolarabice in zeljnatih glav je bilo precej naprodaj. Lepa jesenska rdeča redkvice je bila po tri šopke za eno lro. Tudi črna redkev je bila na trgu, zanjo pa ni bilo večjega zanimanja. Neka branjevka je prodajala uvoženo, izredno debelo, toda rumeno papriko. V tem tednu je bilo uvoženih do pet vagonov najboljšega grozdja, posebno »Kraljice« ali po italijansko »Regine«. Dež je zelo oviral prodajanje in nakupovanje. Mnoge gospodinjice so rajši ostale doma. Na trgu pa se je tudi ob deževnem vremenu opazilo, da se gospodinjice držijo discipline in da se več tako ne drenjajo, kakor je bila drugače navada.

1 **Spomini starega gasilca.** Mlada kri me je kot 19-letnega mladnika gnala, da sem l. 1882 pristopil k ljubljanskemu prostovoljnemu gasilnemu društvu. Gasilski očki so me sprejeli. V tistih časih je bilo treba predložiti društvu prošnjo in zdravniško spričevalo. Gasilce je moral biti popolnoma zdrav. Stari gasilci nismo bili samo na papirju, zakaj če nas je z gradu poklical strel, smo brez oklevanja hiteli bližnjemu na pomoč. Sodeloval sem pri številnih požarih. Spominjam se leta 1887., ko je v Kamniku gorelo skladišče smodnika. Kamniški gasilci so poklicali nas ljubljanske gasilce na pomoč. Grozno je bilo. Med gašenjem so vpile ženske in otroci, vse je bilo zbegano, a gasilski patron sv. Florijan je gasilce s Kamnikom vred obvaroval, da niso vsi skupaj zleteli v zrak. Spominjam se velikonočnega potresa leta 1895., ko so ljudje iz tretjega nadstropja klicali gasilce na pomoč, kjer smo reševali, kar smo le mogli in tudi iz razvalin smo marsikatero rešili smrti. Za svoje gasilske zasluge sem bil tudi večkrat odlikovan. Spomin starega onemoglega gasilca, Pritekelj Antona Ljubljana VII., pod Gozdom 2.

Naznanila

RADIO. Četrtek, dne 24. septembra. 7.30 Lohka glasba. 8. Napoved časa. — Poročila v italijansčini — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Koncert baritonista Borisa Popova — 13. Napoved časa — Poročila v italijansčini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenščini — 13.17 Koncert Radfonskega orkestra, vodil dirigent D. M. Sijaneec — Simfonična glasba — 14. Poročila v italijansčini — 14.15 Novi orkester vodi dirigent Fragna — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert Trija Emona — 17.30 Koncert violončelke Jelke Stranišve (pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo). 19.30 Pisanja glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijansčini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.20 Vojnaška pesni — 20.45 Lirična prirediteljske družbe EJAR: »Simon Boccanegra« — epizla F. M. Plave, ugl. G. Verdi — V odmerbi: približno ob 21.10 predavanje v slovenščini, približno ob 22.20 — zanimivosti v slov. — 22.45 Poročila v italijansčini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5, mr. Den-Klaničnik, Gosposvetska c. 4 in mr. Bohine, ded., Cesta 29, okt. 31.

Iz Gorizije

Prehrana pokrajine. Prefekt eksc. Cavani je zadnji turek, 15. t. m. sklical v mesto vse župane in občinske tajnike k posebnemu zborovanju, ki se je vršilo v dvorani Pokrajinskega korporacijskega sveta. V začetku svojega nagovora je prefekt povedal, da se po naročilu notranjega ministrstva vrše ob istem času po vseh glavnih pokrajinskih mestih enaka zborovanja, na katerih dobe zastopniki občin navodila, kako urediti dobavo in razdelitev živil, da bomo lahko prenesli tretjo vojno zimo in tudi v tem pogledu ustvarili podlago za končno zmago. Nato je načelnik naše province v dvurnem govoru podrobno razložil vse potrebne ukrepe in dal vsa pojasnila.

Dež smo dobili. V četrtek, 17. t. m. pod večer smo končno dobili zaželeni dež. Deževalo je po malem skoraj vso noč, moče je pa vseeno še dosti premalo!

Električni tok ga je usmrtil. Električar Andrej Pitamic v Plezzu je bil zaposlen pri napeljavi električnega voda z visoko napetostjo. Pred dnevi je delal na nekem drugu te napeljave. Po nesreči je pri svojem delu zadel ob žico z visoko energijo. Močni tok ga je v hipu usmrtil in je siromak mrtev padel na tla.

S Spodnjega Štajerskega

Nesreče Na glavi se je hudo poškodoval 66 letni Jurij Gojčič iz Sv. Marjete pri Račju. — 58 letni delovodja Franc Stachel v Mariboru si je pri delu zlomil desno nogo. — 34 letna Marija Zigart iz Kamnice pri Mariboru se je peljala z ročnim vozičkom po strmini navzdol. Pri tem je padla in se je nevarno potolkla na obeh kolenih. — V Bojtni pri Smartnem na Pohorju si je 27 letni

Sovratne petrolejske ladje, bombardirane od italijanskih letal v osrednjem Sredozemlju.

Anton Vodovšek po nesreči prebodel žilo. Vsi posrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Iz Hrvaške

Pogajanja za novo gostovanje hrvatske opere v Italiji. Intendant Hrvatske gledališča v Zagrebu, dr. Zanko, je odpotoval v Rim, kjer bo stopil v stike z italijanskimi prosvetnimi oblastmi zaradi novega gostovanja hrvatske opere v Italiji.

Pouk na hrvatskih ljudskih in srednjih šolah. Po vseh hrvatskih ljudskih in srednjih šolah je že koncem prejšnjega meseca pričel reden šolski pouk. V srednje šole se je letos vpisalo izredno veliko število dijaštva, tako da so vsi razredi polnoštevilo zasedeni. Prosvetno ministrstvo je sedaj od podrejenih oblasti dobilo že tudi sezname o številu obvezne šolske mladine za ljudske šole. Iz teh podatkov je razvidno, da obiskuje sedaj na Hrvatskem ljudske šole okoli 700.000 učencev in učenek.

Delniška družba, Hrvatski rudniki in topilnice je prevzela v svojo upravo tudi bivši rudnik v Kavčevici, med Mesičem in Rogatico, ki ga je pred leti izkoriščala družba »Karbon«. Obnovljeno delo v rudniku bo zahtevalo namestitvev okoli 300 rudarjev.

V nedeljo, 20. setembra je zagrebški nadškof prevzvišeni dr. Stepinac ustanovil novo župnijo na Sv. Ksaverju pri Zagrebu.

Zaradi pospeševanja vinogradništva v zlatarskem okraju razvija polno svojo delavnost tamna vinarska zadruga, ki je letos dala postaviti tudi več modernih sušilnic za sadje ter velika skladišča za obrano sadje. Zadruga je vse to izvršila s podporo vlade.

Na Visoko pedagoško šolo so bili med drugim sprejeti tudi naslednji učitelji(-ci): Vladimir Kogoj, učitelj v Lugu, Elza Remžar, učiteljica v Visokem, Spomenka Poljanec, učitelj, pri Sv. Martinu in Josip Petran, učitelj v Gornji Voči.

Popolna zaščitna pripravnost na področju mesta Zagreba in velike župe Prigorje. Zaradi zadnjega letalskega napada neznanega letala na mesto Zagreb, je hrvatski domobranski minister, Do glavnika vojskovodja, vitez Kvaternik, proglasil popolno zaščitno pripravnost za področje mesta Zagreba in velike župe Prigorje. V zvezi s tem odredbo se morajo osedaj na omenjenem področju izvrševati strogi predpisi za zatemnitev, urediti in očistiti se morajo vsa podstrešja ter urediti in zavarovati hišna in sosedska samozашita, popraviti in pripraviti zaklonišča. Za neizvrševanje izdanih odredb so predpisane stroge kazni.

Filatelistična razstava, ki je bila pred kratkim v Osijeku, je popolnoma uspešna. Na razstavi je bilo okoli 150 vitrin z raznimi redkimi in dragocenimi zbirkami. Najbogatejša je bila zbirka znanj iz vseh evropskih držav predsednika filatelističnega društva v Osijeku.

Iz Srbije

Organizacija Srbske delovne skupnosti v Banatu. V Petrogradu se je pred kratkim mudil zastopnik šefa Srbske delovne skupnosti Zarija Popović ter je imel razgovore s tamšnjim okrožnim načelnikom dr. Sepom Lapom zaradi ustanovitve te organizacije tudi v Banatu. Okrožni načelnik je za ustanovitev nove organizacije na področju Banata pokazal popolno razumevanje ter je izjavil, da bo ustanovitev organizacije podpiral z vsemi sredstvi.

V delovne čete v srbski vasi Vladimirci v tamnavo-posavskem okraju se je vpisalo vse, kar je količkar sposobno za delo. Člani te čete so v razmeroma kratkem času zgradili 16 kilometrov dolgo novo cesto ter zboljšali stanje ostalih cest in poti.

Srbska centrala za tekstilno blago je pred kratkim obvestila javnost, da tekstilne nakaznice, izdane za Srbijo, ne veljajo na področju Banata. Na področju Srbije pa ni mogoče kupiti nobenega tekstilnega blaga na tekstilno nakaznice, ki so jih izdale oblasti v Banatu.

Gledališke predstave v belgrajskem gledališču v novi sezoni. V prenovljenem in moderniziranem belgrajskem gledališču pred Kneževim spomenikom bodo predstave v novi sezoni vsak dan. Gledališko ravnateljstvo je pred kratkim objavilo seznam najvažnejših srbskih in drugih del, ki jih bo uprizorilo tekom leta. V najkrajšem času bo gledališče naštudiralo srbsko dramo »Narodni sodniki« od Nikačevića. Tej uprizoritvi bo sledila Hauptmannova drama »Pred zahodom sonca«, Kleistov »Razbiti vrč«, Goethejev »Brat in sestra« ter Kubijerjev komad »Ema«. Osebe tega gledališča prav tako že sedaj pripravljajo Molierjevega »Namišljenega bolnika«, Shakespearejevega »Othello«, Stankovičev »Kostanec«, Sremčev »Zono Zamfirovo« in Corovicjevega »Zulumčarja«. V pripravi so tudi Vebrov »Carobni strelece«, Mozartova »Ugrabitelj iz sarajev«, Verdijeve opere »Traviata«, »Trubadur« in »Rigoletto«, Wagnerjev »Leteči Holandeec«. Vodstvo gledališča ima v kombinaciji tudi opero novega nemškega skladatelja Ecka »Kolumbus«. Od srbskih skladateljev bodo uprizorjene Nastasijevičev »Djuraž Branković« in Hrističev »Suton«. Balet pa pripravljajo »Baletske suite« od Maksa Regerja, Špisovega »Apolona in Dafne«, Čajkovskega »Romea in Julija« in Delibova »Kopelje«. Od srbskih baletov bo prikazan Hrističev balet »Na vasi« in Nastasijevičev »Sabor«. Belgrajski balet namerava v tekoči sezoni prikazati tudi Schubertovo »Rozamundo«.

Bliža se 1. oktober!

Ime našega najboljšega pisatelja planin, Janeza Jalena je porok da bo njegova knjiga »BOBRI« I. del vredno branje. Zato takoj naročite najboljšo družinsko zbirko knjig, »Slovenčev knjižnico«.

V oktobru mesecu bosta poleg Jalenove začetne povesti izšli še dve svetovno znani povesti in sicer Francesco Perri: **Neznani učenec**. Roman, ki je preveden skoro v vse evropske jezike. Pisatelj popisuje zablude poganstva sveta in Vstajenje ter Aino Kallas: **Maščevanje svete reke**. Povest največje finke Oglejte si naš program pa boste z večjim narotitvijo zbirko knjig zase kakor tudi vašim prijateljem in znaneem.

Če pridobite 5 novih naročnikov boste sami dobivali knjige zastoj. Redni naročniki bodo dobivali knjige dostavljene na dom. Redni naročniki bodo dobili vsake knjigo po 6 lir, za nenaročnike bodo knjige dražje. Redni naročniki bodo lahko dobili »Slovenčev koledar« po ugodnostni ceni. Redni naročniki bodo dobili dve lepi knjigi za nagrado. »Slovenčev knjižnico« lahko naroči vsak, tudi oni, ki niso naročniki naših listov. Pridobite nam čimveč naročnikov na to bogato zbirko, saj to je kulturna dolžnost vsakega Slovenca.

Nekaj za mlada srca

Največji osvajač vseh časov Džingiskan —
»gospodar sveta«

Na daleč, nekončno daleč se raztezajo stepe in pušave Notranje Azije, ki so včasih obdane z močnimi pogorji. Sredi teh gorovij, na notranjeazijskih pustinskih planotah bivajo še dandanes — kakor nekoč v davni — nekultivirani pastirski narodi, Mongoli, ki so majhni, grdi, poševnooki ljudje redke besede. To so večidel jezdeci, ki se dozdva, kot da so s svojimi mršavi konji zrasli v eno samo bilje.

Bilo je okrog leta 1167.; takrat je vladal v njih krajih Friderik Rdečbradeč, ko je na bregovih

reke Ovu, ki se izliva v reko Amur, umiral mongolski kan Jesukai.

Njegov dedič je bil mali 13 letni deček Temudžin. Namesto njega je začasno vladala njegova mati. Podjarmljena plemena so menila, da je prišel zdaj njihov čas, da se osvobodijo izpod mongolskega jarma. Mimogrede je moral deček bržati v Karakorum h koraitskemu kanu, ki mu je dal svojo hčer za ženo. Od tod je premagal svojega nasprotnika in si podvrget plemena za plemenom. Njegova država se je večala in večala.

Leta 1206. je bil Temudžin že silno mogočen. Tedaj je poklical k sebi vse podložne kneze, da jim pokaže svojo armado. Taborišče se je razprostiralo v brezmejno daljo in šotor je stal poleg šotora.

Temudžin so oklicali za »hakanac«, to je za »kneza vseh knezov«. Tedaj se mu je približal vedeževalec, ki so ga vsi Mongoli častili kot svetega preroka. Ta je »hakanac« zapovedal, naj se odeslej nič več ne imenuje Temudžin (ostro jeklo), ampak Džingiskan, kar pomeni »popoln junak«, ker mu je usojeno, da bo nekoč obvladal ves svet.

Vse Mongole je prevzel praznoveren strah prišlo Džingiskan in on sam je bil prepričan o svojem poslanstvu. Na čelu svojih mongolskih armad, ki so mu bile slepe vdane, je začel svoje osvajalne pohode. Vdril je na Kitajsko in jo kmalu zavzel. Toda Džingiskan si ni osvojil samo države vzhajajočega sonca, marveč se je naučil tudi vojne in oblegovalnega načina Kitajcev, ki so takrat poznali že smodnik.

Bolj in bolj se je večala država. Kri in požig sta oznanjala pohode Mongolov, mesto Bohara je zgorelo, v Samarkandu so vse poklali in več kot 200.000 ljudi je bilo takrat umorjenih. Dragocena

knjižnica v Bohari je pogorela, aultan Mohamed, vladar Turkestana, je pobegnil v Perzijo in je slednjič v bedi umrl na nekem otoku na Kaspiškem jezeru. Večina Perzije se je vdala Mongolom, ki so prodrli prav do Indusa. Severno od Kavkaza se je Džingiskan odpravil v Evropo in je premagal Ruše, ki so se mu pri Kijevu zoperstavili. To je bilo prvo srečanje mongolskih in evropskih čet.

Džingiskan se je hotel opraviti tudi v Indijo, vendar so ga razni znaki odvrčali od te poti. Ker je bil praznoveren, je odložil ta pohod. Njegova država se je raztezala že čez vso Azijo — in preokba se je že urosničila. Neizmerna je bila država »kneza vseh knezov« — od bregov Velikega oceana pa do Perzijskega zaliva je segala in od mej Indije pa do Sibirijske, le kakih 500 km od Moskve. Privkrat so Mongoli trkali na vrata Evrope.

Ce je bil Džingiskan dotlej mogočen vojskovodja, je pa postal tudi resničen knez miru. V Karakorumu si je pripravil prekrasno prestolnico. Kitajec lišusai, ki je sam izhajal iz vladarske hiše Kinov, je postal njegov kancler resnične državniške veličine.

Ta odlični državnik je uredil upravo te neizmerno države po kitajskem zgledu in vprav njegova zasluga je bila, da država ni razpadla po smrti vladarja, marveč se je še stoletja dolgo ohranila. Džingiskanov vnuk je bil mogočni cesar Kublai kan, ustanovitelj vladarske rodbine Jiar na

Kitajskem, tistih vladarjev, na čigar dvoru je bival Benečan Marko Polo, ki je takrat kot prvi prinesel vesti iz onih krajev Daljnega Vzhoda v Evropo. Trinajstletni deček Temudžin, ki je moral nekoč pobegniti pred svojimi nasprotniki, je postal eden največjih vladarjev v zgodovini. Mladenič se je spremenil v starca. Ker pa je v življenju zmeraj vsakogar premagal, je hotel premagati tudi smrt. Zapovedal je, naj mu preskrbijo zelišče nesmrtnosti. Toda praznih rok so se vračali odposlanci s teh potov. Smrt, ki vse premaga, je premagala tudi »gospodarja sveta« — Džingiskana.

Z vso slovesnostjo so ga pokopali. Toda nihče ni smel zvedeti za njegov grob, ki je nekje sredi pušave Gobi, da ne bi nihče motil miru vladarja svetca. Zato so umorili tiste, ki so ga pokopavali. Še dandanašnji ne vé nihče, kje je grob velikega Džingiskana.

Osem jih sedi za mizo

Ce vsak dan 8 oseb dvakrat na dan — za kosilo in večerjo — sedi skupaj za mizo, pa če se dogovorijo, da ne bodo nikoli tako za mizo

Tehle 8 oseb bi hotelo, kolikorkrat je le mogoče, drugače sedeti drug poleg drugega. Kolikorkrat lahko menjajo prostore?

sedeli, kot so prej, in da bodo menjali prostore, kolikorkrat morejo drugače sedeti?

Pravčasno bi se morali začeti presedati, če bi hoteli uporabiti vseh 40.320 sprememb, ki pridejo v poštev! Namreč toliko je teh sprememb in za to bi bilo treba 55 let in 85 dni. — Vendar, Bog ne daj, da bi še kako 9. osebo povabili,

naj prisede! Ker potem bi moral vsak od njih živeti 497 let in 35 dni (začeti od prvega kosila ali večerje dalje), ker 9 oseb lahko 362.888 krat menja svoje prostore, če dvakrat na dan sedijo skupaj.

Prav toliko sprememb kot pri naših 8 osehah pa imamo tudi pri oktavah, 8 temeljnih zvokih v glasbi, iz česar razumemo, kako da moremo imeti toliko različnih napevov.

Mihec in kužek

Psiček sede na pručico, Mihec ga riše na tablico.

Mihec pokaže mu sliko zdaj, psiček zazdeha — haj, haj, haj.

Kraljica kresnic

Pravljica.

Na nekem velikem krasnem vrtu je v globoki senci starega debelega drevja sedela na tleh majhna plavalosa deklica in se igrala. Imela je kaka štiri leta, toda ker je bila dolgo časa bolehnja in slabotna, ni mogla tako kot drugi otroci tekatii naokrog in ekakati, temveč je rajši sedela na trati in se igrala s cveticami in kamenčki.

Katarina, pestunja, ki so ji starši zaupali svojo malo Anko, je pred nekaj trenutki odšla; Anka je sedaj sedela čisto sama in tiho gledala v večerno nebo, ki ga je zahajajoče sonce prebarvalo s krasnimi škrlatnordečimi progami. Njen pogled je sledil žareči sončni krogli, ki se je vedno hitreje pogrezala. Zdajci je otrok tiho vstal in se iztegnil, da bi še dalje videl. Ko je sonce izginilo za visokim zidom, je deklica, kolikor hitro je le mogla, stekla k vrtnim vratom, da bi skozi ta še enkrat videla zahajajoče sonce.

Vrt je na eni strani segal prav do ozke rečice, ob kateri je bil na drugi strani lep gozdič.

Oče male Anke, bogat in ugleden mož, je dobil dovoljenje vdelati v zid vrata, od katerih je nekaj stopnje vodilo dol k vodi, ki je bila na ta način na razpolago vrtnarju pri njegovem vrtnem delu; preko rečice pa je vodil v gozd ljubeč železen mostiček.

Lepa okrašena vrtna vrata so bila običajno dobro zaprta, toda danes jih je Anka našla samo prslonjena — najbrž je vrtnar ravnokar zalil svoje grede — in res je vsa vzhajena zagledala pred seboj še enkrat zahajajoče sonce.

Počasi je šla po stopnicah navzdol, dalje nato preko mostička in naenkrat je bila v gozdu. Toda kmalu se je začelo temniti. Sonce je počasi izginjalo

za drevjem in naenkrat se je dekletce ustavilo in preplašeno pogledalo okrog sebe. Vse je bilo tako mirno, samo listje je šumelo v večernem vetriču in skozi veje se je zablesetel nežni, ozki lunin arp.

Anka se je obrnila; nekajkrat se je sicer spotaknila, toda srečno je prišla čez mostiček, po stopničkah navzgor do vrat v ograji. Toda — o joj — ta nico bila več odprta tako kot prej, temveč zaklenjena in vse trkanje in klicanje je bilo zaman, nihče ji ni čul! Še nikoli ni hodila po poti zunaj vrta, zato se je vsa obupana in jokajoča končno usedla na stopnice, sklenila ročice in čakala.

Naglo se je gostila tema; preko travnička pred deklico so zdrknule večerne megle, črtili so cvrčali svojo pesmico in v veliko grozo prestrašenega otroka je včasih smuknil tik nje kak zajček ali miška. Potem ko je zelo dolgo sedela čisto tiho tam, so se Anki zaprle oči in naenkrat je trdno zaspala.

V sanjah je iztegnila roke, kakor da bi se hotela dvigniti, in pri tem je zdrknila po stopnicah navzdol, prav tik do rečice, ki je bila zaradi večnih neviht precej narasla. Tu je v visoki travi obležala in mirno spala dalje.

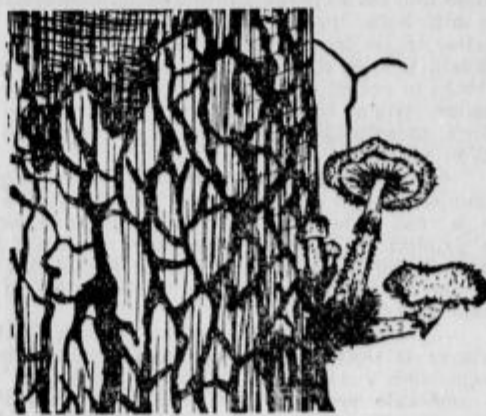
Na drugi strani vode, skoraj ravno otroku nasproti, je bila dolga proga čudovitega mehkega mahu, na katerem se je danes zbrala prav izredna, sijajna družba.

Kraljica kresnic je izdala povelje, da se vrši koncert in nato ples. Na robu mahove preproge so v dolgi vrsti še sedeli črtili, vsi v svojih zelenih uniformah. Nekateri od njih, ki bodo morali voditi pevce, so skočili na majhne, z mahom oblažene kamne, da bodo mogli bolje paziti. Bolj zadaj je stal žabji zbor, neki velik debel urh je dirigiral, vsem pa so urhi polni svoje otožne pesmi.

Kraljica sama je imela nocoj svojo najslajnejšo krono, žarela in blestela se je v demantih; tudi vse dame okrog nje so bile v svojem najlepšem okrasju — bila je to prav zelo imenitna druž-

Gozdne svetilke

»Noč ima svojo moč«, pravi že naš pregovor. Noč v gozdu, ki je v tinitvenih tišini, pa je gotovo nekaj naveličastnejšega, posebno za onega, ki razume govorico narave in ima za nie-

Bukov štor, prepleten z micelijem — agaricus melleus.

ne čare in tajne odprte oči. K nočnimi krasotami gozda prištevamo tudi svetlikanje lesa in listov.

Koliko strahu, vraž in čarovnij je že nastalo zaradi svetlih, rumenkasto zelenih ali modrikastih lučic, ki sijajo ponoči po gozdovih! Ako bi zaznamovali kraj, kjer smo opazili svetlikanje, bi naslednji dan videli, da je bil to posekan štor breze, smreke, bukke, hrasta itd. Če bi les še nadalje raziskovali in morebiti odlu-

Kakšne čudne reke so to!

Na zemlji je mnogo čudnih stvari in k tem spada tudi nekaj rek, ki so prav posebej ustvarjene. Tako je na primer v afriškem Alžiru majhna reka, ki je njena voda pravo praveto črnilo. Rečica nastaja iz združenja dveh potokov, ki ima eden od njih jako železnato vodo, drugi pa tako, da je polna dobične kisline. Kjer se oba potoka stekata, je voda popolnoma temne barve in bi jo prav lahko uporabljali za pisanje.

V južnoameriški republiki Kolumbiji pa je reka, ki ima njena voda tako kisel okus, da se prav s pravico imenuje Rio de Vinoge, to je »jesihova reka«.

Reka Oranija v Južni Ameriki kar mrgoli najrazličnejših rib. Na nekem kraju pa se pretaka skozi gorsko pokrajino, kjer je mnogo bakrenih rudnin. Od tod dalje je voda reke strupena in vsaka riba pogine, ki priplava v ta del reke.

»Gorje Kitajski« pa je ime, ki so ga na Kitajskem dodali reki Hoangho. Izvira v gorovju Tibeta in preteče strugo kakih 3500 milj, preden se izliva v morje. Ker je ta mogočna reka tako muhasta, povzroča strah in grozo 170 milijonom ljudi, ki bivajo v neizmerni ravnini srednje Kitajske. Ta velotok je že večkrat kar nenadoma spremenil svojo strugo in je kar odnesel mesta in vasi in na tisoče ljudi so pogotnili valovi v strahotnih povodnjih. Najboljši inženirji sveta so že poskušali vse, kar so znali, da bi preprečili nesreče, ki jih povzroča ta reka, a doslej se ni še noben načrt obnesel. Hoangho je kakor pošast, ki plane na Kitajce, kadar koli se ji zljubi.

Jako čudna je tudi reka Webbe Shebeyli v vzhodni Afriki. Ta reka, ki je jako globoka in de-roča in polna rib, krokodilov in želv, se po več eto milj dolgo pretaka po rodovitnih pokrajinah, a njena voda se ne izliva v morje, ampak se severno od ravnika porazgubi v pusti pokrajini, le za nekaj milj daleč od Tihega oceana.

Severna Amerika ima pa še bolj čudno reko. Ta je v svetovno znani mamutovi jami v Ken-

šili staro in na pol strohnelo lubje, bi opazili pod njim vse polno črnih nití, ki so precej debele in se vse križem prepletajo pod lubjem. Te črne nití so podgobje raznih gliv, ki izžarevajo to čudovito luč.

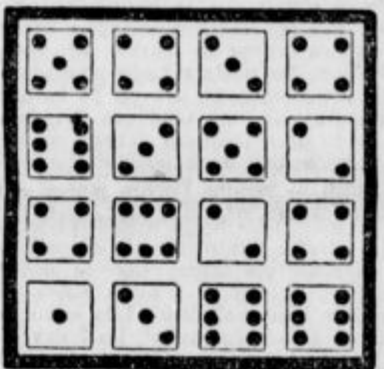
Pa naberiemo nekaj nití, zavijamo jih v vlažen papir in jih nesimo domov! Doma jih postavimo na vlažen pivnik, vse skupaj pa pokrijemo s poveznjenim loncem, krožnikom itd. Ponoči, ko je v sobi že popolnoma temno, zaprimo oči za kakih deset minut, da se očesni živci popolnoma umiri, nato privzdignimo krožnik, pod katerim hranimo podgobje, ki bo sedaj v polni krasoti zažarelo. Opazili bomo, da ne sijajo vse nití, marveč samo posamezne konci, torej konce, ki so nekoliko belkaste in navadno odebeljene.

Do najnovejšega časa so skoraj vsi mislili, da prihaja svetloba od gniočega lesa, v resnici pa je gnioč in trohnel les le hrana za podgobje, ki svetlobo izžareva.

Prav tako kot podgobje gliv, lahko nabere-mo tudi svetlikajoče se listje, ki ga nabere-mo pod bukvami, hrasti, javorji in gabri. Listje mora biti v razkroju. Navidej svetlikajočih se listov dobimo, če odstranimo vrhno plast listja, da pridemo do vlažnih, belkastorumenih, z riavkastimi lisami posutih listov. Naberi-mo jih več in jih zavijamo v vlažen papir ter nesimo domov. Ponoči opazimo, da sijajo iz belkastih lis nežna zelenkasta luč. Ako hranimo liste na vlažnem pivniku, lahko več noči opazujemo svetlikanje. Od katere gobe micelij povzroča to svetlikanje, ni še točno ugotovljeno.

V naravi pa imamo še druge čudovite rastline, ki sicer ne izžarevajo luči, marveč skromno dnevno luč v posebnih optičnih pripravah zbira-jo in kot mogočno zlato svetlobo zopet od-bijajo. O tem pa drugič.

Rešitev »igre s kockami«

Na sliki vidiš, da je število pik v vodoravnih in navpičnih vrstah, kakor tudi v obeh diagonalah, zares isto — namreč 16.

Rešitelj življenja. Neki Kitajec je začel v evropsko družbo in med drugim je bil tudi vprašan, ali imajo na Kitajskem dobre zdrav-nike.

»Dobre zdravnike!« je vzkliknil Kitajec. »Kitajska najboljši zdravnik na svetu. Hang Chang, dobra zdravnik, on rešiti moja življen-je.«

»Kaj ne poveste? Kako pa je bilo to?« so silili vanj.

»Jaz zelo bolan, poklicati doktor Han Kan, dati mi medicine, jaz še bolj bolan. Poslati po doktor San Sing, mi dati več medicine, jaz za umreti. Poslati doktor Hang Chang, on nima časa, on ne priti, on mi rešiti življenje.«

Naročajte »Slovence«!

temveč je šla pripravljat spalnico. Šele ko je bilo vse gotovo, ko je kuharica postavila na mizo večerjo in so bili vsi zbrani, so pogrešili malo Anko. Do sedaj je manica imela obisk in je mislila, da je njena hčerka v dobrem varstvu Katarina, ki je bila sicer dobro in zanesljivo dekle.

Sedaj pa je bil strah zelo velik! Nihče se ni dotaknil večerje; začeli so klicati, iskati in tekatii po vsej hiši — toda zaman!

Iz hiše so šli na vrt, da bi preiskali še tega. Tu je končno eden od bratov našel modro pentljo, s katero so bili zvezani Ankini plavi kodri. Pentlja je ležala pred malimi vrati, ki so zapirala pot k vodi.

Zdelo se jim je sicer popolnoma nemogoče, da bi prišla Anka tukaj ven, vendar je Katarina stekla k vrtnarju, ki je ključ jemal vedno s seboj v stanovanje. Naglo je prišel k njim in vsa družina, oče, mamica, bratje, sestre in služinčad so hiteli skozi vrata.

Tedaj — komaj so stopili ven, so videli, kako se dol pri vodi blesti neki na daleč sijajoč čudovit bleek in nekaj belega. Ko so prišli bližje, je bila — mala Anka. Ležala je tam, še vedno trdno spala in preden se je mogla ganiti, jo je mamica že zgrabila, stisnila na prsi in pokrila njen obraz s poljubii in solzami.

V istem trenutku je nekaj kakor blesteča luč zletelo z otroka proti gozdiču.

Kraljica kresnic je dosegla svoj ljubeznivi namen. Ker sta ona in njeno malo ljudstvo varovala otroka, sta ga takoj pokazala njegovim staršem in tako morda preprečila, da ni padel v vodo.

Kako je bilo malo ljudstvo sedaj veselo in dobre volje, kako je slavilo svojo modro kraljico! Veliko dalje kot sicer je trajal zakasneli ples in veliki žabji zbor si ni mogel kaj, da ne bi njemu veličanstvu zapel še krasno podoknico.

(B. Schumann.)

KULTURNI OBZORNIK

Prizori z Aljaske

L. F. ROQUETTE: VELIKI BELI MOLK

Kot nagradna knjiga pri prvem letniku »Sloveneč« je izšla francoska kozerija o bivanju na Aljaski med kopaleci zlate rude pod naslovom »Veliki beli molk«, ki ga je spisal Louis Frederic Roquette, prevel pa France Stopar. Ljudje, ki bi pričakovali natančni opis kakšnega potovanja na Aljasko, opis zemljepisnih in klimatičnih podrobnosti ter morda zaključen roman ali zgodbo, kakor jih je pisal Jack London, bodo gotovo razočarani, zlasti še, ker nosi knjiga podnaslov »roman z Aljaske«. Toda to ni roman z Aljaske, temveč tipična francoska kozerija ali novelistična reportaža, kakor so jih polne francoske revije: značilni preseki življenja na Aljaski, ko kljub končnemu zemljepisu ne veš niti, kako je junak prišel tja in kje se je prav za prav mudil, ter je zato nam vsem preveliko jasno in nazorno. Toda jasno pa nam postane po teh nekaj podobah življenja teh iskalec zlata, tragedije posameznikov in njih hrepenenje, pa naj bo to že avtor sam, ki nastopa pod imenom Freddy, ali stari poštar, glavna oseba v teh skicah Gregor Land, zaljubljeni Jack Nichols ali demonska Marlowe in drugi, postavim: mož s cilindrom, človek, ki je našel mamuto, ali celo razbojnik Harrison ter jetični pešnik v baru Sandro in ne nazadnje pes Tempest, kateremu je potopis posvečen. Ni to zaključena povest, temveč dvajset prerezov z Aljaske, bežnih skic, ki pa nam globlje odkrivajo duše teh ljudi, ki žive morda že leta in leta v deželi, ki plačar, kjer za plač plačujejo po dolarju in je glavna komunikacijska zveza pošta s psi. Zato je glavni povzročitelj te pokrajine — poštar. In tako se je zgodilo, da pisatelj ne opisuje toliko svoje skušnje a tega kraja, kjer se je gotovo mudil kot častnikar — videti je to iz teh zgodb —, kajti večina teh zgodb je — pripovedovanje po starja Landa, ki pozna ljudi in jih zna orisati. Če bi tega postarja ne srečali na Aljaski, bi kozerija veljalo izgubila. Pisatelj, kakor rečeno, ne opisuje strnjenege potopisa po tej megleni severni deželi, kjer je skoraj redna temperatura 50 stopinj pod ničlo, temveč nam prikazuje ljudi z njihovo notranjo tragiko in usodnostjo v okolju Aljaske; tako se posreduje seznanjamo z Aljasko po njenih ljudeh in — psih. Nikjer ne vidimo natančno opisane pridelovanja zlata, ki je vendar glavni motiv vseh teh prišlecev, pa vendarle čutimo lov za zlatom kot glavni motor vseh teh ljudi, ki preganjajo dolg čas in denar po barih ter delajo tovarniško Eekimeem pri njihovih lovih na tjujenje (ne vem, zakaj prevajalec rabi tjujenje!). Najbolj se nas dojme opis čudnega filozofa s cilindrom, Francosa Escouffiatia, pa tudi zgoraj imenovane zgodbe nazornih individualnosti (Sandrina, Troemena, Nichola, Eekime Kotakova, ki govori o vrsti tjujenje, ali Kitajca Hong-Tcheng-Tsija itd.), najbolj seveda Landa, starega Jukona. So to novelistične reportaže srečani z ljudmi na Aljaski, ki jih je pisal dober reporter, toda še bolj — slikar, kajti tehniki pisanja in slikanja skic, s katerimi je ta roman ponazorjen, razodevata isto gledanje in isto osebnost. Zato sem tudi mnenja, da je pisatelj Roquette tudi slikar teh številnih skic, kajti tudi s posebnim imenom ni slikar niti v izvirniku niti v prevodu imenovan posebej.

In prav ta risarska plat knjige ima svojo vrednost. Te skice na hitro roko so žive ter temperamentne ter dajo za temi hitrimi črtami slutiti mnogo življenja. Skoda, da mnogokrat nimajo stika z zgodbo, kajti — zgodbe govore mnogo o lovu na tjujenje, na losose, o pridobivanju zlata itd. Vsega tega, ki predstavlja zanimivost enovi in skicah — ni, pač pa so skice same zase glasne izpovedovalke tipov, ki jim imena ne vemo, kajti večinoma se ne nanašajo na osebe v tekstu. So to impresije z Aljaske, risane v potovalni notes, same zase posebne vrednote in življenja zmožne brez teksta, ki je zopet življenjska impresija z druge strani. Če se tako vsebinsko ne ujemata tekst in slika, kot njega ilustracija, se pa čudovito ujemata kot

notranja celota in enota, ki izražata istega duha in isti občutek Aljaske. In verjetno je, da bo mnogo ljudi dalo večjo ceno tej knjigi zaradi lepih in močnih skic s tusem, kakor pa morda zaradi literarnih skic s perogom. V obeh primerih pa je knjiga izrazito francoska po duhu in svežosti ter po bežnih vtiskih, ki jih izpoveduje s sliko in besedo in so napisani in narisani v okusu pariškega literarnega občinstva.

Prevod je dober, samo včasih motijo preveč francoske konstrukcije stavkov.

Knjiga je izšla samo na boljšem papirju ter je prišla tako risarska plat do veljave. Naši ilustratorji bi se pri teh skicah lahko marsičesa naučili. Tudi »Sloveneč« knjižnica je z nje misli prebila led ter krenila na pot umetniške ilustracije. Nikakor pa to ne velja za ovojno ilustracijo, ki pravi smisel knjige naravnost maskira ter je zato v kričeem neskladju z notranjo vsebino.

S tem je prvi letnik »Sloveneč« knjižnice (25 knjig!) končan.

Dva slovnska pisatelja v italijanščini

Velik poljski roman Kossakove Križarska vojska v italijanskem prevodu. Velika zgodovinska epopeja o prvi križarski vojski, ki jo je napisala poljska pisateljica Zofija Kossakova pod naslovom »Križarji«, in katero smo dobili v prevodu Tineta Debeljaka Slovenci lani v založbi Ljudske knjigarne pod naslovom »Križarska vojska« (dva zvezka v obsegu čez 800 strani!), je sedaj izšla v italijanskem prevodu pri Mondanariju pod naslovom Božanska pustolovščina — križarji (La divina Avventura — i crociati). Ta prevod ima 868 strani ter velja 50 lir, izšel pa je v zbirki »Omnibus«, v kateri izdaja ta največja italijanska založba najboljše svetovne romane. V oglašju govori, da je to delo resnični epos navdiha enega največjih doživljajev v sloveški zgodovini: prve križarske vojske, ki se je dvignila, da osvobodi Jeruzalem in vzame v varstvo Sveti grob. Roman bi se lahko imenoval Quo vadis srednjega veka! Zofija Kossakova je pisateljica velikega talenta in življenjske moči in ni nazorno prikazala samo svojih oseb, temveč tudi največje zgodovinske dogodke, ki vsi nosijo čustvo globoke človečnosti, tudi po dolgih marših in krvavih bitkah. Zaključuje pa svoj oglaš s trditvijo, da ta roman gotovo daleč prekaša uspeh vseh knjig, ki so do zdaj izšle pri njem v tej zbirki. Tako italijanski časopis (Tempo) o veliki poljski knjigi, ki je tudi pri Slovincih dosegla velik uspeh. Tudi ob tej priliki opozarjamo nanjo bralec velikih zgodovinskih platen in zgodb, po katerih se odlikuje to delo novega poljskega Senkiewicza.

Nazorjevo Medved Brundo v italijanščini. Največji sedanji hrvatski pesnik Vladimir Nazor je svoj čas napisal epsko pesnitev Medved Brundo, ki je polna lepote Velebita in Primorja, živalskih in naravnih prizorov ter je ena najlepših njegovih pesnitev. Sedaj je Nazor to svojo uspešno pesnitev na novo sam — prepel v italijanski jezik, ki ga do potankosti obvlada, ter tako napisal novo delo, ki ni prevod, temveč nova ustvaritev Hrvatski bibliografski zavod je to prepešnitev izdal na luksuzni način z ilustracijami Fedora Vlašića ter tako dal knjigo, s katero se lahko postavi pred svetom. »L'Orso Brundoc« predstavlja za Hrvate torej trojno veliko vrednost v današnjih časih: najprej predstavlja hrvatsko književnost in njenega duha pred mednarodnim občinstvom, drugič lahko velja za novo stvaritev Nazorjevega talenta, ker ni gol prevod, tretjič pa to delo predstavlja hrvatsko voljo za evropsko kulturno sodelovanje, ko je največji hrvatski pesnik v italijanskem jeziku obogatil evropsko lepo knjigo. Kakor je že Marko Marulić bil pesnik evropskega pomena, tako tudi Vladimir Nazor, ki v italijanščini daje priloge hrvatskega duha Evropi. Italijanske kritike same hvalijo Nazorjevo mojstrstvo tudi v italijanski besedi, saj je italijanski stih obogatil z novo metriko in novim ritmom. Knjiga velja 80 kun.

Službe

Dobe:

Mlinarja

samostojnega, sprejemem za valjčni mlin, Pojasnila daje tvrdka Brear, Kolo-dvorska ulica 33. (b)

Prodamo

Strešno lepenko

domačega izdelka, vse debelosti — dobavlja Jos. R. Puh, Ljubljana, Grdaska ulica 22. Tel. 25-13

Kislo zelje

novi, prvovrstni, po dnevni ceni se dobi vsako zaželjeno količino pri ERKLAVC GUSTAV Ljubljana, Povšetova 47.

Sivo moško obleko

se novo, poceni prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5192. (l)

Objave

Opozorilo!

Opozorjam, da nisem plačnik nikakih dolgov za Otona Marinska. — Ivan Marinsk, Prečna ulica 6.

Za tvrdko Anton Kovčič

splošno pečatstvo, se vsa naročila sprejemajo v restavraciji »Šestica« pri blagajničarki. — Prosim stranke, da se poslužujejo tega naslova. o

Sobe

Istejo:

Akademik

leže mirno sobo pod cenjastimi pogoji. Naslov v upravi »Slov.« pod 5001.

Posedstva

Enonadstropno hišo

z moderno urejenim velikim stanovanjem in tremi manjšimi stanovanji ter velikim zelenjadnim in sadnim vrtom s krasnim razgledom, v Ljubljani, ugodno prodaja »Društvo hlinih posestnikov«, Savelandrova ulica 6.

Lepo vogalno parcelo

na Kodeljevem, prodam po ugodni ceni. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Resen kupec« št. 5179.

Sai quando si chiude la Lotteria?
Ali veš kdaj se zaključí loterija?

Fra pochi giorni e cioè domenica 27 a mezzanotte si chiude la vendita dei biglietti della Lotteria di Merano. Sei ancora in tempo a iscriverlo il tuo nome fra i concorrenti alla prossima distribuzione di milioni. Ma fallo oggi stesso perchè fra pochi giorni sarà troppo tardi!

V nekaj dneh, t. j. v nedeljo 27. o polnoči, se zaključí prodaja srečk Loterije di Merano. Se imaš čas, da vpišeš svoje ime med tekmovalce za bližnje razdeljevanje milijonov. Stori to še danes, kajti v nekaj dneh bo prepozno!

Regala milioni

fino al 27 Settembre a mezzanotte chiusura irreversibile della vendita dei biglietti

Loterija di Merano podarí milijon
onemu, ki kupi srečko za 12 lir do 27. septembra o polnoči

Per l'acquisto dei biglietti rivolgersi all'Intendenza di Finanza, Trieste, rimettendo L. 12— per ogni biglietto, più le spese postali.

Srečke lahko kupite pri: Intendenza di Finanza, Trieste, s tem, da nakažete tjakaj L. 12— za vsako srečko in poštne stroške.

»SLOVENEČ«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Zapustil nas je za vedno naš dragi soprog, oče, ded, tast in stric, gospod

Anton Kavčič

poštni poduradnik v pokoju

Na zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek, dne 24. septembra 1942, ob pol 4 popoldne v Zal, iz kapelice sv. Frančiška na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 22. septembra 1942.

Rodbina Kavčičeva in ostalo sorodstvo

Po kratki mučni bolezní nam je umrla naša ljubljena žena, dobra mamica, sestra in teta, gospa

Uršula Šešek

previdena s tolažili svete vere. — Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 25. sept. 1942, ob pol 3 pop. v Zal, iz kapele sv. Krištofa k Sv. Križu.

Ljubljana, 23. septembra 1942.

Zalujoči: Ivan, mož; Ljudmila, fr. Rafael, Janezek, otroci in ostalo sorodstvo

Giovanni Verga

71

Tone Nevolja

Roman.

Dajal si je duška samo z donom Giammario ter z zdravnikom donom Ciccio, ko je pušal oslička pri lekarni, da bi šel otipat žilo gospodarju Tonetu. Zdravniških zapisov ni pisal, ker je pravil, da so nepotrební, z ozirom na one ubože, ki niso imeli denarja, da bi ga metali proč.

»Zakaj tedaj ne pošljejo onega starca v bolnišnico? In zakaj ga imajo doma, da jim ga žro bolhe?« so ponavljali ostali.

Tako da je po dolgem mečkanju zdravnik ponavljal, da prihaja zaman, da nosi vodo v morje in ko so bile botre pred posteljo bolnika, botra Gosja noga, sestrična Ana ali Nunziata, je vedno pridigal, da ga žro bolhe. Gospodar Tone si ni upal več ziniti, z bledim in zdelanim obrazom. Ko so botre klepetale med seboj in so celo Nunziata upadale roke od trdnosti, je neki dan, ko ni bilo Aleša, nazadnje dejal: »Pokličite mi botra Muho, ker on mi bo napravil usmiljenje, da me bo odvedel v bolnišnico na svojem vozu.«

Tako je gospodar Tone odšel v bolnišnico na vozu Alfia Muhe, ki je nanj dal žimnico in blazine, toda ubogi bolnik, četudi ni ničesar govoril, je gledal povsod naokoli, medtem ko so ga nosili ven, podpirajoč ga za podpazduho, na dan, ko je bil Aleš odšel v Riporto in ko so pod neko pretvezo poslali proč Meno, sicer bi ga ne pustila oditi. V Nerovi ulici, ko je šel mimo pred hišo pri nespljevem drevesu, in ko je šel preko trga, je gospodar Tone nadaljeval z gledanjem sem in tja, da bi si vtisnil v spomin vsako stvar. Alfio je vodil mulo na eni strani, in Nunziata, ki je pustila Turiju v čuvanje tele, purane in piščance, je hodila peš na drugi strani, s culo sraje pod pazduho. Ko je videl iti mi-

mo voz, se je vsak pokazal na vratih in gledal. Don Silverster je dejal, da so dobro napravili, zato da je občina plačevala svoj delež bolnišnici. Tudi don Franco bi izblebetal svojo pridigo, ki jo je imel v glavi docela pripravljeno, če bi ne bil tam prisoten don Silverster.

»Siromak bo vsaj živel v miru, je zaključil stric Križ.

»Potreba plemenitost posebeja.« je odvrnil gospodar Čebula; in Santuzza je zmolila česeno-marijo za ubožca. Edino sestrična Ana in botra Gracija Gosja noga sta si brisali oči s predpasnikom, ko se je voz počasi pomikal, poskakujoč po kamenju. Toda boter Tine se je odrezal ženi: »Zakaj mi javkaš? Sem li morda jaz umrl? Kaj tebe to briga.«

Medtem ko je Alfio Muha vodil mulo, je pripovedoval Nunziata, kako in kje je bil videl Lijo, ki je bila čisto taka kot sveta Agata in se njemu samemu se ni zdelo res, da jo je bil videl z lastnimi očmi, tako da mu je zaostajal glas v grlu, medtem ko je o tem govoril, da bi pregnal dolgočasje, vzdolž prašne ceste. »Ah Nunziata! Kdo bi to dejal, ko sva se pomenkovala od vrat do vrat, ko je sijal mesec, ko so se sosedje razgovarjali tam spredaj in je bilo ves dan slišati, kako tolčejo statve svete Agate, in kokiš, ki so jo poznale že samo po škripanju vrata pri odpiranju, ter Dolginka, ki jo je klicala po dvorišču, kajti vsako stvar je bilo slišati v moji hiši, kakor da bi se dogajala prav v njej! Uboaga Dolginka! Zdaj, vidiš, ko imam mulo in vse, kar sem želel, če bi mi bil prišel to povedat angel z neba, ne bi verjel tega; zdaj mislim vedno na one večere, ko sem slišal vajin glas, medtem ko sem opravljal osla in videl luč v hiši pri nespljevem drevesu, ki je zdaj zaprta in ko sem se vrnil, nisem našel ničesar več od onega, kar sem bil zapustil in se mi botra Mena ni zdelo več ista. Za nekoga, ki odide iz vasi, je boljše, da se ne povrne več. Vidiš, zdaj mislim tudi na onega ubogega

osla, ki je toliko časa delal z menoj in ki je vedno hodil, ob soncu ali dežju, s sklonjeno glavjo in razprtimi ušesi. Kdo vé, kje ga zdaj gonijo, s kakšnimi tovari in po katerih cestah, z ušesi še bolj povešenimi, kajti tudi on voha z nosom po zemlji, ki ga bo morala sprejeti, ker se stara, uboga žival!«

Gospodar Tone, ki je bil zleknjen na žimnici, ni ničesar slišal, in bili so stavili na voz ojejo s trsti, tako da je bilo videti, kot da bi peljali mrljica. »Zares je boljše, da ničesar več ne čuje.« je nadljeval boter Alfio. »Tonetove stiske je že tako slišal, en dan ali drugi bi moral še slišati, kako je končala Lia.«

»Pogosto me je to vpraševal, ko sva bila sama. Hotel je vedeti, kje je.« je odgovorila Nunziata.

»Šla je za svojim bratom. Mj ubožci smo kot ovce in gremo vedno z zaprtimi očmi, kakor gredo ostali. Ne povej tega njemu, ne nikomur v vasi, kje sem videl Lijo, ker bi to bil suneč z nožem za sveto Agato. Ona me je gotovo spoznala, medtem ko sem šel mimo vrat, ker je prebledevala in zardela, udaril sem mulo z bičem, da bi šel hitro mimo in zagotovo vem, da bi bila ona ubožica rajši hotela, da bi ji mla šla preko trebuha, in da bi jo odpeljali zleknjeno na vozu, kot peljejo sedaj njenega deda. Zdaj je rodbina Nevolj uničena in ti in Aleš jo morata znova postaviti.«

»Denar za blago že imamo. O svetem Janezu bomo prodali tudi teleta.«

»Bravo! Tako, ko boste imeli denar na strani, ne bo nevarnosti, da bi vam skopnel v enem dnevu, kot bi se zgodilo, če bi teke poginilo, Bog obvari! Zdaj smo pri prvih mestnih hišah, in ti me lahko čakaš tu, če nočeš iti do bolnišnice.«

»Ne, tudi jaz hočem iti. Tako bom vsaj videla, kam ga bodo dali, in tudi on me bo videl do zadnjega trenutka.«

Gospodar Tone jo je lahko videl do zad-

njeja trenutka, in medtem ko je Nunziata odhajala z Alfijem Muho, čisto počasi, po ogromni sobi, da se ti je zdelo kot da si v cerkvi, ko si po njej hodil, ju je spremljal z očmi. Nato se je okrenil na drugo stran in se ni več gnil. Boter Alfio in Nunziata sta zopet stopila na voz, zvila odejo in žimnice in se vrnila brez besede po dolgi prašni cesti.

Aleš se je bil s pestmi po glavi in si je pulil lase, ko ni več našel deda v njegovi postelji in ko je videl, da mu nosita nazaj zvito žimnico. In hudoval se je na Meno, kot da bi ga bila ona poslala proč. Toda boter Alfio mu je rekel: »Kaj hočete? Hiša Nevolj je zdaj uničena, in treba je, da jo Vi znova postavite.«

Hotel mu je zopet razkladati račun o blagu in teletu, o katerem sta bila klepetala po cesti z dekletom. Toda Aleš in Mena ga nista poslušala; z glavjo v dlaneh in z očmi vprtimi ter bleščočimi od solza sta sedela na vratih hiše, kjer sta zdaj bila zares sama. Boter Alfio ju je medtem skušal tolažiti s tem, da ju je spominjal, kakšna je bila popred hiša pri nespljevem drevesu, ko so se pomenkovali z vrat do vrat, ob mesečini, ko je bilo slišati ves dan udarjanje statev svete Agate, kokiš, ki so kokodakale, in glas Dolginke, ki je bila vedno v opravkih. Zdaj je bilo vse spremenjeno in ko nekdo odide iz vasi, je zanj boljše, da se ne povrne več, kajti celo cesta se ni zdelo več ista, odkar se ni več po njej sprehajala Rožičevka, in tudi don Silverster se ni več pokazoval, ker je čakal, da bi Zuppidia padla s svojimi nogami, in stric Križ se je bil zaprl v hišo, da bi si čuval svoje blago, ali da bi se pričkal z Oso. Celo v lekarni ni bilo slišati tolikega prerekanja, odkar je bil don Franco videl pravico v obraz in se je hodil skrivati, da bi čital časopis ter si je dajal duška s tem, da je ves dan tolkel možnar, da bi prebil čas. Tudi gospodar Čebula ni več mečkal stopnic pred cerkvijo, odkar je bil izgubil mir.

458

Zalika reče tarnajočemu možu: »Vi lahko greš z mano. Tam visoko gori v planinah ob deroči Dravi in Savi stanuje moj rod, ki govori jezik slovenski. Tja gori na Koroško greva skupaj obo. Tam v Rožni dolini je moj dom. Tam mi je tekla zibelka. Tam so moja mati, tam moj ženin in mož, in tam je moj — Mirko doma!« Tu Zalika utihne.

459

Uljeje se ji grenke solze v spominu na dom in moža. Zajokala je kot otrok, ki je v nepoznani deželi izgubil očeta in mater. Starček strmi in se čudi. Neverjetne se mu zde besede. Vstane, od same radosti se trese, kolena se mu šibe. Čuti se srečnega, presrečnega. Tedaj pa raztegne roke, pade pred nesrečno ženo in objame njena kolena govoreč ji s tresočim glasom:

460

»Ali si ti, biser moj, iz Rožne doline, iz moje domovine? Ali poznaš mojega brata Mikla, ali poznaš Serajnika? Ali še živita? Govori, mila žena!« Začudeno pogleda Zala nemirnega starčka, ki kleči pred njo. Nerazumljive se ji zde njegove besede. A v trenutku se ji zasvita v glavi. Še enkrat se ozre ostro v njegove oči ter vzklikne od veselja.

Opozorilo zadrugam!

Zadruga, katere smo na katerikoli način pozvali na plačilo semenske pšenice in umetnih gnojil, naj nemudoma pošljejo denar, sicer ne bodo pravočasno prejele blaga.

Gospodarska zveza

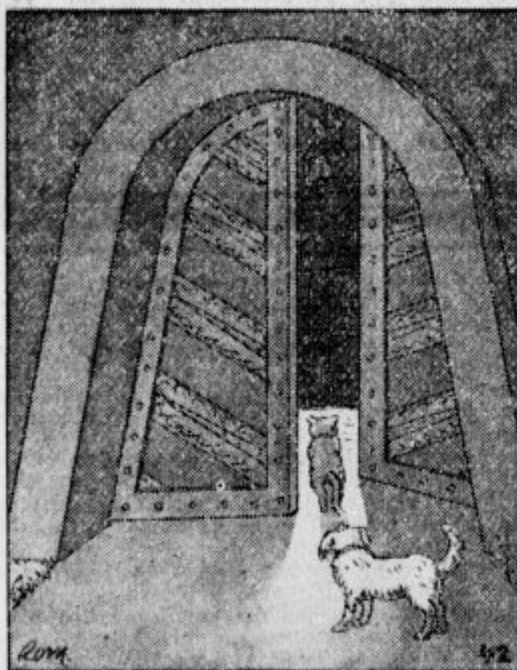

41.

PSICEK PA REČE MUCKI: »VEŠ KAJ? MILORAD NAMA JE RESIL ŽIVLJENJE. MIDVA MU MORAVA POMAGATI. POJDIVA SAMA V GRAD PO TORBO! SEDI NAME IN TE PONESEM TJA.« SREČNO PRIPLAVATA DO GRADU.

42.

SPLEZATA NA KAMEN. MUCEK REČE: »PRIMI SE ME ZA REP IN PRIDEVA NA MOSTICEK.« PSICEK SLUŠA IN TAKO PRIPLEZATA DO VRAT, KI SO LE PRI-PRTA. MUCEK SMUKNE NOTER, PSICEK GA PA ČAKA.

Za dobro voljo

»Rada bi par evljev za bolno prijateljico.«
»Morebiti te-le lepe rože, kos po dve liri?«
»Ne tako hudo bolna pa spet ni.«

Tine je izgubil pravdo v zadnji inštanci. Svojem odvetniku pravi: »Prav žal mi je, gospod doktor, da ste se zastoj trudili.«
»Zaman, zaman,« odgovori odvetnik, »ne zastoj!«

Dal 15 al 30 Settembre vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 4% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 92 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 4% dal 15 Settembre fino al giorno del versamento.

Le sottoscrizioni possono essere eseguite in contanti o con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% scadenza 15 Febbraio 1943.

Vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

Per le sottoscrizioni con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% 15 febbraio 1943 i medesimi vengono accettati alla pari e ai sottoscrittori viene corrisposta la differenza di L. 8 per ogni cento lire di capitale nominale, nonchè il rateo di interessi in ragione di cent. 35% in corrispondenza della cedola non ancora scaduta che dovrà trovarsi unita ai titoli versati in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4,800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonchè gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. septembra bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 4% ZAKLADNIH BONOV s PREMIAMI

Obresti in Premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 92 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 4% obresti od 15. septembra do dneva vplačila.

Vpisovanje se lahko opravi ali v gotovini ali z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1943.

Sprejeti so kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

Pri vpisu z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov 15. februarja 1943, se isti sprejemajo a la pari in vpisnikom se prizna razlika 8 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice, poleg odgovarjajočih obresti v znesku cent. 35% z ozirom na še ne zapadli kupon, ki mora biti priključen bonom, izročeni v vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4,800.000 lir, ki se žrebajo vsakih 6 mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so včlanjene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.